

ЗМІСТ

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА.....	1
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА І ОБОРОНА.....	2
ЕКОНОМІКА.....	3
ЕНЕРГЕТИКА.....	4
ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА.....	5
СОЦІОЛОГІЯ.....	6
ПОДІЇ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА.....	7

«ОПОЗИЦІЙНИЙ БЛОК» НЕ МАТИМЕ ОДНОЗНАЧНОЇ ПЕРЕВАГИ У МІСЦЕВИХ РАДАХ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Позитивом є те, що місцеві вибори відбулися в більш-менш прийнятних рамках на всій території України, крім окупованих територій, і що кількість тих населених пунктів, де виборів не було, становить одиниці. Також попри те, що триває підрахунок голосів, сам день голосування (за невеликими винятками) пройшов відносно спокійно. Отже, можна вважати вибори такими, що відбулися в нормальних умовах, коли люди мали можливість зробити свій вибір.

На даний момент складно говорити, якими будуть остаточні результати виборів, проте вже можна відзначити кілька тенденцій. Насамперед партії, які активно вели свої місцеві кампанії, проходять у міські і районні ради за партійними списками. Це передусім парламентські партії: БПП, «Батьківщина», «Самопоміч», «Свобода», «Опозиційний блок» (у тих регіонах, де його популярність дозволяла претендувати на певні позиції). Особливістю цієї виборчої кампанії є те, що разом із парламентськими партіями добилися успіху і регіональні політичні проекти.

Ще одна тенденція цих виборів полягає в тому, що в більшості областей України кістяк більшості формуватиметься за участю основних парламентських гравців. Тут маються на увазі БПП, «Батьківщина» і «Самопоміч». У східних і південних областях буде значна присутність «Опозиційного блоку». Проте при цьому не буде чіткого домінування однієї політичної сили, як це було на виборах 2010 років, коли Партія регіонів, по суті, сформувала більшість у переважній більшості обласних і районних рад. Зараз такого не буде, але в основі коаліції будуть представлені парламентські партії, які становлять нинішню парламентську коаліцію.

Висока підтримка «Опозиційного блоку» в східних регіонах — цілком логічне явище, тому що виборці, які раніше голосували за Партію регіонів, нікуди не поділися. Проте конкуренція там цього разу була більша, і навіть у східних областях коаліційні політичні сили отримали не погані результати.

Таким чином, не буде однозначного домінування «Опозиційного блоку».

Що стосується рівня явки, то в цілому до місцевих виборів завжди увага дещо менша, ніж до парламентських і президентських. Зараз можна говорити про деякі чинники суспільного характеру: досить високий рівень незадоволеності громадян діяльністю політичних сил в цілому. Більшою мірою люди звикли до того, що політика визначається на центральному рівні, тому вибори в місцеві органи влади — це те, що можна проігнорувати.

Повна версія [тексту](#)

Заступник генерального директора -
директор політико-правових
програм Центру Разумкова
Юрій ЯКИМЕНКО

РІШЕННЯ СУДУ ЄС ДАЄ ПІДСТАВИ СОРАТНИКАМ ЯНУКОВИЧА ВИМАГАТИ СКАСУВАННЯ САНКЦІЙ

Суд Європейського Союзу визнав незаконними санкції проти колишнього заступника глави Адміністрації Президента України Віктора Януковича Андрія Портнова. Європейська феміда визнала, що накладення санкцій лише за ознакою співпраці з колишнім режимом є неприпустимим і ще раз вказала, що українська сторона не надала жодних конкретних доказів провини Портнова. Таким чином, Суд ЄС відкрив шлях для оскарження санкцій і для

інших колишніх українських чиновників.

Таке рішення Суду ЄС цілком закономірним. Прошло півтора року, в ЄС навіть заарештували рахунки українських чиновників, а українська сторона не надала ніяких доказів їх вини. Європейський суд не може собі дозволити без доказів засуджувати людину. І якщо так триватиме далі, то незабаром санкції знімуть і з інших экс-чиновників. Усі вони будуть чистими перед європейським законом, а їх арештовані рахунки розблокують.

Україна не надала жодних доказів вини Портнова з кількох можливих причин. Від низького рівня ефективності розслідування до зацікавленості певних сил у тому, щоб це питання не вирішувалося. Я думаю, що це радше нездатність слідства, яке до цього просто не займалося розслідуванням діяльності перших осіб держави.

Повна версія [тексту](#)

Науковий консультант з правових
питань Центру Разумкова
Віктор МУСІЯКА

ЗМІНИ В УРЯДІ МАЮТЬ БУТИ ПОГОДЖЕНІ З УСІМА ЧЛЕНАМИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ КОАЛІЦІЇ

У БПП обіцяють зміни в уряді, а це означає, що коаліція починає раунд серйозних переговорів стосовно кадрових ротацій.

Лідер БПП Юрій Луценко після початку підрахунку результатів місцевих виборів зробив емоційну заяву, що Яценюка чекає серйозна розмова і перестановки в уряді. Політик такого рівня повинен робити висновки про кадрову політику не за результатами виборів, а вимірювати температуру суспільного невдоволення у процесі. Зміни в Кабміні — проблема, яка в кулуарах обговорюється давно.

За його словами, необхідність кадрових змін назріла задовго до виборів, але для зміни Кабміну не було політичної волі.

Кабмін формується парламентською коаліцією. І які-небудь різкі зміни в уряді мають бути погоджені зі всіма членами коаліції. Баланс сил зараз не дає очевидної переваги БПП, тому вочевидь буде серйозна розмова в Раді.

В коаліції затягнули час з вирішенням проблем Кабміну. Взяти хоча б ситуацію довкола Міністерства охорони здоров'я. Квіташвілі сам подав у відставку, а його прохання кілька місяців не знаходить підтримки. Причиною є стосунки усередині більшості. Навіть тоді, коли міністр хоче піти сам, повинні відбуватися переговори. Отже, історія зі зміною уряду почнеться з прилюдної або неприлюдної доповіді прем'єра і всіх міністрів про виконану роботу перед коаліцією. Кожна фракція, яка делегувала того чи іншого міністра, поставить питання, що було зроблено і в чому причина незадовільної роботи. Лише після цього приймуть кадрові рішення. Потрібно розуміти, що коаліція — це завжди переговори, компроміси, протиріччя між бажаним і можливим.

Повна версія [тексту](#)

Заступник генерального директора -
директор політико-правових програм
Центру Разумкова Юрій ЯКИМЕНКО

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ДОЗВОЛИТЬ ЗМЕНШИТИ ЗВ'ЯЗКИ РЕГІОНІВ З ЦЕНТРАЛЬНОЮ ВЛАДОЮ У КИЄВІ

Впливати на ситуацію в державі представники великого бізнесу за нинішніх умов намагаються по-різному: Одні формують власні політичні сили й очевидно, що це робиться з прицілом на майбутнє, а не на місцеві вибори, що відбулися у неділю, 25 жовтня. Інші представники великого бізнесу шукають інші методи впливу.

Серед тих, хто активно працює у політичній сфері виділяються насамперед Ринат Ахметов та Ігор Коломойський.

Якщо реформа з проведення децентралізації таки втілиться, новий стан справ суттєво зменшить зв'язки регіонів з центральною владою у Києві. Оскільки для дуже багатьох акторів місцеві

вибори — останній шанс заявити про себе, на них викидалися великі гроші. Ці витрати не співмірні ні з роллю цих виборів, ні з повноваженнями тих людей, які будуть обрані до різних рад.

Повна версія [тексту](#)

Провідний експерт
політико-правових програм
Центру Разумкова
Віктор ЗАМЯТІН

Національна безпека і оборона

ВИБОРИ У ТАК ЗВАНИХ ДНР-ЛНР МОЖУТЬ СТАТИ ПІДСТАВОЮ ДЛЯ РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ

Варто наголосити, що вчасно надана американська зброя і спорядження істотно зменшили би втрати українських збройних сил.

Водночас не варто відкидати загрози великого російського вторгнення. Це може статися після псевдовиборів, які все ще мають намір провести на окупованому Донбасі бойовики так званих ДНР і ЛНР. У такому разі війська РФ можуть піти на вторгнення на прохання «законно вибраної влади народних республік».

Повна версія [тексту](#)

Директор військових програм
Центру Разумкова
Микола СУНГУРОВСЬКИЙ

ВЕДЕННЯ РОСІЄЮ «ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ», БУЛО НЕСПОДІВАНКОЮ ДЛЯ БАГАТЬОХ

Багато військових з тих близько 7 тисяч з 17-тисячного українського контингенту в Криму, хто там залишився після окупації, були місцевими. Це особливо стосується людей молодшого складу, тобто солдатів і сержантів. Перед ними тоді постав досить складний вибір, оскільки в них такого відчуття України як великої батьківщини не було. У них була острівна ідентичність, для них Крим був батьківщиною. Не всіх з них можна називати зрадниками, хоча формально вони такими є.

Те, що ми називаємо «гібридною війною», було несподіванкою для багатьох. Перед командирами тоді стояв досить складний вибір: чи застосовувати зброю згідно зі статутом, чи не застосовувати. Засоби зв'язку з центральним командуванням росіянами блокувалися, була невизначена позиція нашої центральної влади, був потужний тиск наших західних партнерів, щоб наші військові не відкривали вогонь, не починали війну.

Сьогодні є гостра необхідність у відправленні українських військових за кордон на навчання. За роки незалежності, кількість офіцерів-сержантів, які пройшли підготовку у країнах заходу, становить

близько 5 тисяч. Це на додаток до тих, хто брав участь у постійних міжнародних навчаннях на території України, у якихось короткотермінових курсах. З одного боку, 5 тисяч — це багато, але це є 5 тисяч упродовж 23 років. Є зараз окремі підрозділи, наприклад, у Генеральному штабі, де практично всі офіцери, які служать, пройшли навчання за кордоном. Вони не лише говорять іноземними мовами, але й повністю інтегровані в західну військову спільноту. Тобто є певні підрозділи, і особливо міжнародного співробітництва, які на 100% комплектуються офіцерами, підготовленими за кордоном. Але, на жаль, найвища ланка військового командування все одно прив'язана до старих традицій, російських, радянських.

Повна версія [тексту](#)

Співдиректор програм зовнішньої
політики та міжнародної безпеки
Центру Разумкова
Олексій МЕЛЬНИК

ВНУТРІШНІ ПРОБЛЕМИ НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ ВИЙТИ НА НОВІ ЗОВНІШНІ РИНКИ

Росія ще кілька місяців тому оголосила, що у разі незадовільного для неї вирішення питання про запровадження у повному форматі зони вільної торгівлі між Україною і ЄС, вона буде розглядати засоби торгівельного реагування на цю ситуацію. Тож тепер Росія вдається до заходів у відповідь, які в цілому зводяться до того, що Україну переводять на звичайний режим торгівлі з третіми країнами. Це означає, що ми фактично позбавляємося тих переваг, якими користувалися як учасник ЗВТ у рамках СНД. Відтак, нам буде важче експортувати до Росії.

Але ситуація така, що станом на нинішній момент ми фактично вже втратили 80% нашого експорту до РФ, порівняно з його піковими величинами у 2011 р. Обсяги експорту, до речі, почали падати ще за режиму Януковича. Але значно драматичніших темпів вони набули саме завдяки російським санкціям, які почалися ще до того, як була підписана Угода про асоціацію. Тож сьогодні ми вже не відчуватимемо настільки сильного впливу, тому що основні обсяги вже втрачені. До того ж я не вірю, що торгівля взагалі зупиниться за умов застосування санкцій, тому що є українські товари, які Росії замінити буде проблематично.

Якщо говорити про втрати, то це буде, приблизно половина тих обсягів, які є зараз (близько 4,5 млрд. доларів), тобто 2 млрд. доларів. Я не думаю, що ці втрати катастрофічні. Принаймні, це істотно не поглибить тих проблем, з якими ми і так маємо справу внаслідок повільного просування реформ і дуже повільного процесу створення можливостей для розширення експортного потенціалу у нетрадиційних для себе сферах.

Найістотніші проблеми ми відчуємо через втрату ринку машинобудування. Але тут треба розуміти, що він втрачений здебільшого через те, що ця галузь є технологічно застарілою. Для української продукції машинобудування просто немає ринків збуту за межами Росії. Ця галузь вже давно потребує відповідних реформ. Тож ця проблема виникла не через російські санкції. Вони лише загострили проблему неконкурентоздатності, яка натомість є наслідком того, що ми маємо дуже слабку інноваційну політику.

Водночас ми втратили і третину експорту до ЄС. І це, до речі, відбувається за умови того, що нам надали спеціальний преференційний режим (ЄС запровадив односторонні послаблення, не чекаючи повноформатного введення у дію ЗВТ). Це є досить показовим підтвердженням того, що проблема не стільки у санкціях, скільки у наших внутрішньоекономічних негараздах, які не дозволяють нам розширювати позиції на іноземних ринках.

Звичайно, зараз певні заходи здійснюються. Наприклад, втілені заходи з дерегуляції, які істотно прискорюють можливість реєстрації нового бізнесу. Але проблема в тому, що у нас досить складна політична ситуація, яка склалася як через агресію Росії, так і через істотні внутрішні протиріччя, що погіршують інвестиційний клімат. Також ще треба зважити на те, що не вирішуються належним чином питання боротьби з корупцією, затягується реформа судової системи, невідомо коли буде втілене питання децентралізації, а також існують протиріччя у реформі податкового законодавства. На фоні цього комплексу проблем боротьба з інфляцією і борговими проблемами може вилитися в істотну і затяжну економічну рецесію. За цих умов важко розраховувати на швидкий вихід з тієї прірви, в яку ми потрапили.

Повна версія [тексту](#)

Науковий консультант з економічних питань Центру Разумкова
Володимир СІДЕНКО

ЯКЩО УКРАЇНА ПОВЕРНЕ БОРГ РОСІЇ, ЦЕ МОЖЕ ВИКЛИКАТИ НЕРОЗУМІННЯ РЕШТИ КРЕДИТОРІВ

29 жовтня збіг термін, відведений Києвом Росії для приєднання до угоди кредиторів про реструктуризацію зовнішніх боргових зобов'язань України. Москва погрожує судом за невиклату трьохмільярдного боргу у грудні цього року.

Для України було би психологічно легше якнайшвидше розрахуватися з Росією, закрити і забути цю сторінку відносин з Кремлем. Досвід останніх років показує, що найменші проблеми з Росією негайно розростаються у великі протиріччя й конфлікти. Водночас виплата боргу може викликати нерозуміння з боку інших кредиторів України. Крім того,

громадська думка України не схвалює обслуговування боргів перед країною-агресором, що завдала стільки шкоди Україні.

Повна версія [тексту](#)

Директор економічних програм
Центру Разумкова
Василь ЮРЧИШИН

ЗНИЖЕННЯ ПОДАТКІВ ВИМАГАТИМЕ ПОДОЛАННЯ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Сьогодні відбувається обговорення проекти законів, у яких використовуються різні аргументи та ідеології стосовно податкової реформи. Втім, по суті ми говоримо лише про податки, ставки і спрощення, але абсолютно ігноруємо питання — як це вплине на економіку в цілому, на соціальні програми, на витратну частину бюджету.

Потрібно розуміти, що зменшення прибуткової частини автоматично вимагає зниження і витратної частини або ж визначення точних джерел фінансування дефіциту, що зростає.

Якщо ми говоримо про скорочення податків, якщо ми говоримо про зниження податкового тягаря, то

потрібно чітко і аргументовано говорити про те, які будуть скорочення в бюджеті, чого вони стосуватимуться, що ми скорочуватимемо з точки зору витрат і чим ми фінансуватимемо збільшений дефіцит.

МВФ не заперечує безпосередньо проти податкової реформи. МВФ не заперечує проти зниження податків. МВФ виступає проти того, щоб ми збільшували розбалансованість бюджету.

Повна версія [тексту](#)

Директор економічних програм
Центру Разумкова
Василь ЮРЧИШИН

ЧЛЕНСТВО В ЄБРР ПОЛЕГШИТЬ КИТАЮ ДОСТУП ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ РИНКІВ

Китай вже тривалий час намагається стати членом Європейського банку реконструкції та розвитку. Про такий намір ще у 2011 році заявляв глава міжнародного відділу Народного банку Китаю Чжан Тао. Сьогодні ідея членства Китаю у ЄБРР звучить дедалі частіше.

З активного експортера товарів Китай перетворюється на найбільшого експортера капіталу.

Піднебесна активно просуває ідею «нового шовкового шляху». Це трансконтинентальний проєкт, у який у різних країнах будуть вкладені десятки мільярдів доларів інвестицій.

Повна версія [тексту](#)

*Директор економічних програм
Центру Разумкова Василь ЮРЧИШИН*

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ НЕ МАТИМЕ МИТТЄВОГО ЕФЕКТУ ЧЕРЕЗ ФІНАНСОВІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНІВ

Поки встановляться нові структури відповідно до ідеї децентралізації, має пройти певний час. Влада на місцях буде змушена першочергово вирішувати поточні питання: опалювальний період, соціальні аспекти, субсидії і так далі. Крім того, є проблема в контексті регіонів — необхідні програми їхнього розвитку. А враховуючи кадровий голод, у регіонах це може бути проблематично.

При цьому потрібно пам'ятати, що питання, пов'язані з децентралізацією, не суперечать тому,

що органам фінансового департаменту, органам місцевого самоврядування потрібно буде постійно співпрацювати з центром. Чи вдасться це зробити — радше політичне, а не економічне питання. Від цього значною мірою залежатиме стан місцевих фінансів.

Повна версія [тексту](#)

*Директор економічних програм
Центру Разумкова Василь ЮРЧИШИН*

Енергетика

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ НА ДОВГОСТРОКОВИЙ ПЕРІОД: ОСНОВНІ ТRENДИ ТА ПОКАЗНИКИ

Розвиток світової енергетики у період 2015-2035рр. буде насамперед орієнтуватися на задоволення потреб зростаючої кількості народонаселення, необхідність боротьби зі змінами клімату, «глобальне полювання» за енергоресурсами. Головним драйвером протидії кліматичним змінам буде декарбонізація енергетики, що стане одним із визначальних факторів формування трендів розвитку світової енергетики.

Міжнародне енергетичне агентство (МЕА) проголосило настання «золотої ери газу» — як найбільш екологічно чистого з викопних видів палива та такого, що спричиняє мінімальну емісію CO₂ і відповідає цілям декарбонізації. Водночас, на тлі порівняно високих цін на вуглеводні, зростатиме увага до нових способів використання вугілля та ядерного палива для отримання електроенергії і тепла. Посилиться міжпаливна конкуренція. Зростатиме видобуток нетрадиційних вуглеводнів, які збільшуватимуть конкуренцію на ринках традиційних палив. Особливо, слід виділити роль відновлювальних видів енергії (ВДЕ), собівартість виробництва яких стрімкими темпами наближається до рівня собівартості традиційних видів енергії і вже до 2020р. ВДЕ у багатьох розвинутих країнах світу стануть більш конкурентними (без жодної державної підтримки).

Електрична енергія через свою універсальність та мобільність користуватиметься зростаючим попитом. Революційні технологічні новації очікуються на транспорті. Попереду — в найближчі десятиліття —

період трансформації значної частини транспорту на основі двигуна внутрішнього згорання в беземісійний екологічно чистий електротранспорт. Крім того, слід очікувати «переворот» у світовій енергетиці пов'язаний з інноваційним стрибком (впровадження технології нуклеосинтезу в твердому тілі («холодний ядерний синтез»), використання водню, гелію та інше).

Зростаюча конкуренція на світових енергетичних ринках відкриває ширші можливості щодо вибору джерел і шляхів постачання первинних енергетичних ресурсів, оптимізації енергетичного міксу та, в перспективі, зменшення емісії CO₂. Для досягнення конкурентоспроможності економіки, Україна повинна у своїх планах розвитку не тільки враховувати світові енергетичні тренди, але й діяти на випередження.

Відновлення і зростання світової економіки після глобальної фінансової кризи 2008-2009 рр. у поєднанні зі зростанням населення (у першу чергу в Індії та Китаї) і підвищенням рівня життя призведуть до зростання попиту на енергоресурси у довгостроковій перспективі. Згідно з прогнозами, за умови істотного підвищення ефективності енергоспоживання, світовий попит на енергоресурси у 2035р., порівняно з 2013р., збільшиться на 37% або зростатиме у середньому на 1,4% на рік. Порівняно з нинішніми 2,4% зростання (у період 2000-2013рр.) прогнозовані темпи світового споживання енергії будуть децю повільніші, що викликано завершенням етапу бурхливого зростання попиту на енергію в країнах Азії.

Повна версія [тексту](#)

*Директор енергетичних програм
Центру Разумкова
Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО*

*Експерт економічних програм
Центру Разумкова
Катерина МАРКЕВИЧ*

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ГАЗОВИДОБУТКУ

Забезпеченість власними паливно-енергетичними ресурсами є однією з передумов енергетичної безпеки держави, яка міцно пов'язана з національними інтересами і добробутом суспільства. Аналіз поточного стану виробничих можливостей енергетики покликаний ідентифікувати загрози економічного розвитку країни та визначити механізми реалізації внутрішнього потенціалу виробництва

енергоносіїв. В умовах надзвичайно гострого дефіциту валютних ресурсів це повинно стати одним з пріоритетних завдань економічної політики держави.

В енергетичному балансі національно-господарського комплексу України перше місце за рівнем споживання займає природний газ, значна частка якого імпортується з-за кордону. Залежність

Україні від імпорту даного ресурсу змушує країну прагматично обирати форми та методи коригування політики у сфері розвитку вітчизняного газовидобутку. Зауважимо, що умови видобутку природного газу в Україні протягом останніх двох років суттєво ускладнилися. Причини — ситуація, що склалася у східних областях України (частина видобувних потужностей опинилася на окупованій території Донецької області), втрата Україною контролю над ДАТ «Чорноморнафтогаз» і над чорноморським шельфом, де працювали дві нові плавучі установки, поступове виснаження запасів найбільш високої якості і зростання частки запасів більш низької якості, з меншим потенціалом вилучення і більшою собівартістю. Значної шкоди для газовидобувної галузі було нанесено збільшенням ставок рентних платежів на видобуток у липні 2014р. Це вже призвело до зниження виробничих показників, погіршення інвестиційного клімату та як наслідок – втрат державного бюджету та золото-валютних резервів, оскільки недоотриманий ресурс з українських родовищ необхідно компенсувати імпортними поставками палива.

Прогнозується, що тільки у 2015р. виробничі втрати від зростання податкового тиску на галузь становитимуть близько 1 млрд. мЗ, що в грошовому еквіваленті становитиме понад \$240 млн. Зниження інвестиційної активності у 2015р. газовидобувними підприємствами та призупинення діяльності таких

міжнародних гігантів, як Shell та Chevron — це реакція на безсистемну й економічно невиправдану державну політику в стратегічно важливій галузі. У результаті недалекоглядної податкової політики виникли перешкоди на шляху розвитку вітчизняного газовидобутку, що створює додаткову загрозу для енергетичної безпеки країни, сприяє підвищенню залежності від зовнішніх постачань та призводить не лише до економічної, але й політичної залежності. Розвиток газовидобувної промисловості у найближчому майбутньому має стати рушієм енергетичної самодостатності України, її економічного та соціального благополуччя. Тому варто усвідомити яким чином підвищити рівень енергетичної безпеки за рахунок збільшення видобутку природного газу в середині країни.

Україна володіє достатніми доведеними запасами та прогнозними ресурсами природного газу для того, щоб протягом наступних 10-15 років вийти на повне самозабезпечення цим видом палива, але для цього слід змінити принцип податкової політики з фіскального на стимулюючий, який повинен спиратися не на суб'єктивному тимчасовому підході, а на науково-обґрунтованій методиці, розробленій з врахуванням передового міжнародного досвіду.

Повна версія [тексту](#)

Експерт економічних програм
Центру Разумкова Катерина МАРКЕВИЧ

ІМПОРТ РОСІЙСЬКОГО ГАЗУ ДО КРАЇН ЄС ЗРІС У ВІДНОСНИХ ПОКАЗНИКАХ

Навіть за умови будівництва другої гілки «Північного потоку» збувати газ Росії буде проблематично, адже Німеччині він не потрібен в таких великих обсягах, а інфраструктура європейських газотранспортних інтерконекторів ще недостатньо розвинена, щоб прийняти у 2-3 рази більший обсяг через «Північний потік». Відомо: чим менше транспортують вуглеводню, тим повільніше окуповується газогін.

Стосовно «Турецького потоку» варто зазначити, що РФ намагається його реалізувати замість «Південного потоку» який уже майже поховано. Росія вже витратила 6 млрд. доларів на прокладання трубопроводу та будівництво на своїй території компресорних станцій «Південного потоку». Щоб гроші не були витрачені даремно, Росія намагається перекрити його «Турецьким потоком».

Однак не слід забувати, що проектна потужність газотранспортної системи Ямал — Європа, яка проходить через Білорусію та саму Росію, омиваючи Україну, становить 32,9 млрд. кубометрів на рік. Ще існують об'єкти газотранспортної системи на території України, що опосередковано є власністю «Газпрому» в спільному з «Нафтогазом» проєкті, які можуть забезпечити транзит до 26,7

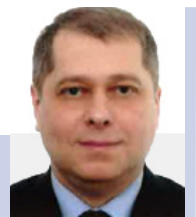
млрд. кубометрів блакитного палива у південному напрямку.

Нині в Росії досить складні відносини з Туреччиною. Постачати газ РФ до цієї країни можна як через територію України, так і газопроводом «Блакитний потік». Цей газогін пролягає з Росії до Туреччини дном Чорного моря. Його у 2013 році використовували досить активно: за потужності 16 млрд. кубометрів на рік ним транспортували до 13-14 млрд.

Що стосується позиції «Газпрому» на ринку Європи, то якщо в загальних обсягах імпорту російського палива для країн ЄС знизився, то у відносних — зріс. У загальному балансі імпорту газу до Європи на Росію припадає до 75%».

Повна версія [тексту](#)

Провідний експерт
енергетичних програм
Центру Разумкова
Віктор ЛОГАЦЬКИЙ

Зовнішня політика

ПОПРИ ЗМІНУ ВЛАДИ ПОЛЬЩА НАДАЛІ БУДЕ ГОЛОВНИМ СОЮЗНИКОМ УКРАЇНИ В ЄС

Після обрання нового складу парламенту Польща фактично змінить уряд, прем'єр-міністра і зовнішньополітичний курс. Євроскептики, що отримали перемогу, вперше за тривалий час отримали монополію на владу. Втім попри втому від України і досить гострі історичні протиріччя Польща як і раніше буде нашим ключовим союзником.

Після виборів ліві правіють, а праві — лівіють. Те, що «Право і справедливість» заявляла до виборів, повністю реалізовано не буде. Оскільки існує реальність і загальна позиція Євросоюзу. Тому не зовсім проукраїнські заяви партії зараз будуть підкориговані. Підтримка нашої країни збережеться — жодна з політичних партій Польщі не виступає проти цього. Звичайно, історичні нюанси залишаться, але вони не будуть пріоритетними.

Польща навряд чи зможе істотно допомогти Україні в боротьбі проти РФ. Так, Ярослав

Качинський не забуде смерть брата, загиблого в авіакатастрофі під Смоленськом у квітні 2010 року. Проте економічні, політичні і військові можливості Варшави вельми обмежені.

А ось польський євроскептицизм може завдати Євросоюзу чимало клопотів. Взаємини Варшави з ЄС багато в чому визначатимуться рішеннями союзного рівня. Якщо вони матимуть не дуже переконливий характер, як зараз, стосовно біженців чи підтримки України, то євроскептицизм може посилитися.

Повна версія [тексту](#)

Позаштатний науковий консультант
Центру Разумкова з питань взаємодії з ЄС
Олександр ШНИРКОВ

Дослідження проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 12 по 19 вересня 2015 року. Було опитано 2008 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей. Теоретична похибка вибірки (без врахування дизайнефекту) не перевищує 2,3% з імовірністю 0,95.

Опитування проводилося у рамках моніторингу ставлення громадян до реформ в Україні. Дослідження проведене за підтримки Уряду Швеції.

Більш докладно з результатами соціологічних досліджень, проведених Центром Разумкова, можна ознайомитися на нашому сайті <http://www.razumkov.org.ua>.

Чи згодні Ви терпіти певні матеріальні труднощі, заради проведення реформ?

% опитаних

Оцінка громадянами впливу реформ та дії влади на своє особисте становище у різних сферах

% опитаних

Напрями реформ:	Вплив			
	Позитивний	Негативний	Відсутній	Не відповіли
Популяризація України у світі	27,0	11,7	60,6	0,7
Реформа правоохоронної системи	24,4	14,2	60,9	0,4
Реформа системи національної безпеки та оборони	20,7	19,8	59	0,5
Оновлення влади та люстрація	13,7	20,4	65,3	0,6
Децентралізація та реформа місцевого самоврядування	13,0	17,4	69,3	0,3
Реформа освіти	9,7	17,0	72,6	0,7
Реформа системи охорони здоров'я	9,5	34,7	55,3	0,4
Програма енергонезалежності та реформа енергетики	9,1	43,1	47,3	0,5
Реформа державного управління	8,4	15,5	75,6	0,4
Судова реформа	7,7	14,2	77,3	0,8
Реформа сільського господарства	7,4	17,6	74,4	0,6
Реформа фінансового сектору	6,8	24,0	68,8	0,4
Податкова реформа	6,2	21,0	71,6	1,2
Дерегуляція та розвиток підприємництва	6,1	15,5	77,9	0,6
Реформа управління державною власністю	5,3	12,1	82,1	0,5

Події Центру Разумкова

УЧАСТЬ У МІЖНАРОДНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ «НОВІ БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ЄВРОПИ»

Співдиректор програм з питань зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова Олексій МЕЛЬНИК взяв участь у Міжнародній конференції «Нові безпекові виклики для Європи», що відбулася 30 жовтня 2015р. у Мюнхені. Організатори конференції – Фонд Ганса Зайделя (Hanns Seidel Foundation) та Центр Європейських досліджень ім.Мартенса (Wildfried Martens Centre For European Studies).

У роботі Конференції взяли участь представники урядових, політичних, бізнесових, наукових кіл Німеччини, Австрії, Бельгії, Болгарії, Угорщини, Італії, Литви, Польщі, Румунії, Росії, Сербії, України, а також офіційні особи НАТО і ЄС.

Головним предметом дискусії були україно-російська та сирийська кризи та їх вплив на європейську безпеку. Слід зазначити, що попри сьогоднішню високу увагу Європи до проблеми біженців з Близького Сходу, питання україно-російського конфлікту не втратило своєї актуальності.

Визнаючи тісний зв'язок між обома конфліктами та важливе місце російського фактору, більшість учасників дискусії наголошували на тому, що участь Росії в обох конфліктах має дестабілізуючий ефект, а позиції офіційної Москви стосовно їхнього врегулювання мають переважно деструктивний характер.

У дискусіях стосовно перспектив розвитку ситуації в Україні наголошувалося на важливості двох ключових факторів: 1) збереження солідарної позиції Заходу та 2) необхідності радикальних реформ в Україні, насамперед, у боротьбі з корупцією. Важливо зазначити, що західними партнерами дедалі частіше відкрито ставляться під сумнів наміри Президента та Уряду України діяти у зазначеному напрямі.

Серед інших важливих для України аспектів, слід також відзначити позиції західних експертів стосовно політики санкцій проти Росії. Звучали неоднозначні оцінки стосовно їх ефективності та доцільності перегляду. Загалом, слід очікувати, що імовірність їх перегляду у найближчий час є досить високою з огляду на переважно економічні міркування, але повне їх скасування є малоімовірним.

ЗУСТРІЧ З ПОСЛОМ РЕСПУБЛІКИ МАКЕДОНИЯ В УКРАЇНІ

4 листопада 2015р. Центр Разумкова відвідав Посол Республіки Македонія в Україні Столе Змейкоскі. Під час візиту відбулася зустріч пана Посла зі співдиректором програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Олексієм Мельником, який ознайомив гостя з діяльністю Центру Разумкова. Під час зустрічі відбувся обмін думками стосовно можливих напрямів співпраці між Центром Разумкова та Посольством Республіки Македонія з метою сприяння розвитку відносин між двома країнами та налагодження контактів на рівні представників громадянського суспільства.

ВІЗИТ ДЕЛЕГАЦІЇ ПОСОЛЬСТВА КНР

У Центрі Разумкова відбулася зустріч експертів Центру з делегацією Посольства Китайської Народної Республіки в Україні на чолі з радником Посольства Чжен Вей. Центр Разумкова представляли директор економічних програм В.Юрчишин та провідний експерт політико-правових програм В.Замятін.

В ході розмови обговорювалися, зокрема, перспективи стабілізації економічної ситуації в Україні, подальшого розвитку подій у сферах внутрішньої політики, боротьби проти корупції. Сторони поділилися поглядами на можливість розширення інвестиційної співпраці, розвиток міжнародної ситуації.

ЗУСТРІЧ З ДЕЛЕГАЦІЄЮ ЖЕНЕВСЬКОГО ЦЕНТРУ ГУМАНІТАРНОГО ДІАЛОГУ

5 листопада 2015 року, співдиректор програм з питань зовнішньої політики та міжнародної безпеки О.Мельник взяв участь у робочій зустрічі з делегацією Женевського Центру гуманітарного діалогу (Centre for Humanitarian Dialogue), очолюваною пані Прісцилою Хейнер.

Однією із важливих тем, що обговорювалися під час зустрічі, було питання відновлення справедливості та правосуддя у перехідний період. У своїй презентації пані Хейнер поділилася досвідом застосування юридичних та неюридичних підходів до вирішення проблем покарання та помилування чи амністії учасників конфлікту, відновлення істини, захисту прав жертв насилля тощо. Особливу увагу було приділено як важливості цього аспекту у пакеті заходів з мирного врегулювання, так і необхідності врахування ризиків, що можуть призвести до небажаних наслідків у разі неврахування базових міжнародних стандартів.

Довідково. Центр гуманітарного діалогу – неурядова організація, місія якої полягає у сприянні попередженню, припиненню та врегулюванню збройних конфліктів шляхом переговорів і суспільного діалогу. Центр брав активну участь в укладенні 29 мирних угод в різних регіонах світу.

П.Хейнер є одним із засновників Міжнародного центру правосуддя у перехідний період (International Center for Transitional Justice) у 2001 році, була консультантом ООН, радником Кофі Анана з питань прав людини у переговорному процесі в Кенії.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ЕКОНОМІЧНИХ І ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА РАЗУМКОВА

Адреса: 01015, Україна, Київ, вул. Лаврська, 16
Телефон: (044) 201-11-98, факс.: (044) 201-11-99
Зворотній зв'язок: newsletter@razumkov.org.ua